Observatoriulu ese de doue ori in septemana, mercurea si sambat'a.

Pretiulu

pentru Sibiiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laiutrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci; — numeri singuratici se dau càte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare càte 7 cr., la adou'a si a trei'a càte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adresate de a dreptulu la Redactiunea Diariului Observatoriulu in Sibiiu.

Nr. 38. **Sibiiu, 10/22 Maiu 1878.** **Anulu I.**

Romanirea magiariloru, fantasia si fictiune.

Nu numai interesulu publicu, ci si onórea fiacarui romanu iubitoriu de adeveru si care se scie stima pre sine, ii inpune datorí'a imperiósa de a infrunta neadeverulu ori-unde'lu intempina, a demasca minciun'a de càteori cutédia a seduce lumea. Este constatatu in mii de casuri, cà istori'a Ungariei si a Transilvaniei asia precumu s'a scrisu aceea pàna acuma de càtra neromani, este incarcata de neadeveruri; éra cea scrisa de romani are multe lacune, goluri mari, din care lipsescu documentele necesarie. Politicii si politicastrii, turburatorii de professiune, agitatorii fanatici se folosescu de acelea defecte a le istoriei si scriu ómeniloru cai pe pareti in diariele si pamfletele loru. Nu e inse nici-unu poporu, a carui istoria se o falsifice ei cu passiunea cu care falsifica pe a romaniloru, sciti, con amore. Si romanii se mai taca la atàtea impertinentie si se mai sufere a fi prostituiti in ochii lumei civilisate? Niciodata! Positiunea in care suntemu noi aruncati este de aparare; a nu ne apara, ar insemna cà suntemu poltroni, nu meritamu viétia. Onóre si corón'a immortatitatiei voue Samuile Miculu, Georgie Sîncanulu, Petru Maioru, dr. Vasilie Popu, Damascenu Bojinca, Eftimie Murgu, Andreiu Siaguna, Ioanu Maiorescu, Eudoxiu Hormuzache, Al. I. Papiu, voue càti mai sunteti in viétia, Timoteiu Cipariu, A. Tr. Laurianu. P. Hasdeu, episcopu Melchisedecu, Ioanu Moldovanu, Dim. Sturdza si multi altii, carii ati desgropatu si cei vii mai desgropati trecutulu nostru din catacombele in care pausédia protoparintii nostrii, si'lu scóteti la lumina. Mergèndu pe urmele vóstre am alesu si noi inainte cu trei ani tocma in materi'a ce avemu se tractamu acilea, de si sub altu titlu,*) una scrie de documente si legi, spre a demustra, in ce modu s'au desnationalisatu romani miriade in cursu de vre 150 de ani. Cu voi'a lectoriloru le vomu reproduce si la loculu acesta cu atàtu mai virtosu, cà-ci pre càtu ne este prin putintia a combina din cathalogulu abonatiloru, celu pucinu diumetate din ddloru ne voru lua in nume de bine acésta reproductiune, din care se va cunósce, cà nu romanii au comisu vreodata atentatu asupra vietiei nationale a altoru popóra, ci cu totulu din contra. Nu romanii au romanitu, ci ei au fostu magiarisati prin inpunere cu forti'a a unei confessiuni, in alu carui ajutoriu au fostu chiamati la ori-ce casu de strimtóre pasia-lii turcesci cu spahiii si ienicerii loru. Se mai simte necesitatea publicatiuniloru de natur'a celoru ce urmédia mai la vale cu atàtu mai tare, cà tractarea nationale si confessionale a romaniloru locuitori in propri'a Ungaria diferise in multe respecte de a romaniloru din Transilvani'a. Istori'a ne arata pe mai multe pagine a le sale, cà cea mai cumplita tirania dominase pàna pe la imperatulu Iosifu II in Transilvani'a si in comitatele din Ungari'a annexate odenióra la acésta tiéra, din Banatu si Biharea pàna la Debretienu si in drept'a pàna spre Sigetu. Chiaru si referintiele feudali, iobagi'a, diecluiél'a, fusesera in Ungari'a mai usióre de càtu in Transilvani'a. Exercitiulu religiunei multu mai liberu; cà-ci in Ungari'a nu esiste lege tiranica cá la noi, care se tiena: religio tolerata usque ad beneplacitum principis et regnicolarum. Nu cà dóra in Ungari'a nu ar fi dominatu brutalitate, tirania, proselitismu, dara tóte efectele tiraniei nu se concentrá cá in Transilvani'a, asupra unei singure nationalitati, ci se impartia aprópe in aceeasi proportiune asupra toturoru; magiarulu si serbulu, slavaculu si rutenulu isi luá 30 si 50 lovituri de betie totu cá romanulu, era incarcerati fòra judecata si spendiurati fòra multe cerimonii cá si acesta; éra de alta parte romanulu nobile neunitu potea inainta in functiuni municipali si provinciali cá si catholiculu. Tóte acestea la noi au fostu diametralu oppuse. De aici apoi vine, cà romanii transilvani si romanii ungureni uneori nu ne intielegemu in cuvente. (Va urma.)

*) Baseric'a romanésca in lupta cu reformatiunea. Discursu academicu. 1875.

Dela sinodulu archidiecesei gr. or. transilvane.

(Urmare.)

Sibiiu, 4/16 Maiu 1878.

Sciu pré bine cà respectiviloru domni din memorat'a partida nu-li place, ma chiar' se agita si supera, candu tienut'a, procederea si tendinti'a loru strabate si la publiculu celu mare cetitoriu de diarie; apoi sciu pré bine si aceea, cà dloru se inghimpa, càrtescu si condamna pe raportoriu, pentru cà se incumeta a descrie celea audite, séu mai bine dicéndu a'i demascá. Asiá este; inse eu lasu la nepartial'a judecata a fie-carui stimabilu lectoru de diarie, a ori-càrui omu onestu si bine semtitoriu se afle, déca este convenientu si consultu, cá membrii unei corporatiuni bisericesci, representantii poporului se faca asia intr'unu sinodu, in presenti'a si audiulu unui publicu spectatoru; prin urmare se judece, déca unu raportoriu ingagiatu cu consciintiositate si onóre, e in stare se-si iae ânim'a in dinti, si se retaca séu netediésca episódele. Faca asié cine póte, eu unulu nu potu.

Dintre multe alte motiuni si proiecte, — spre ilustrare caracteristica — fie de ajunsu un'a, ce o facù dlu deputatu Stravoiu, cá adecà conducerea tuturoru agendeloru interne si esterne a-le archidiecesei se se concréda respective puna in man'a, respective omnipotenti'a Vicariului archimandritu archiepiscopescu, care in deplina neaternare de siefulu, naturalulu capu alu archidiecesei, adeca a parintelui archiepiscopu-metropolitu, se fia invescutu cu dreptu nemarginitu si autoritativu de conducere si despunere!

La ce a tintitu acést'a propunere? Au spus'o francu acei deputati cari cu argumente logice o combatura de tendentiósa si in tr'acolo mergetória, cà ea invólve scopulu de a legá manile archiepiscopului si a face libere pe a le vicariului seu, in a conduce archidieces'a! Mai eclatanta inse fu combaterea acestei intentiuni din partea deputatului Dr. Racuciu, carele cá juristu bunu o spuse pe facia sinodului si la adress'a directa a dlui Stravoiu et partisani: „Cumcà decretandu-se acésta, nu insémna alta, decàtu a subordona pre siefulu archiepiscopu vicariului seu, carele din urma ori candu ar' fi in stare si indreptatitu a tramite pre Escelenti'a Sá simplu la cutare Monastire.“ Ajunge atàtu de a cunósce insemnatatea si ponderositatea propunerii din cestiune.

Discutàndu-se mai departe pro si contra asupra acestei intr'adeveru minunate propuneri,dlu deputatu Joanu D. Preda staruiá cu totu adinsulu se capacitedie sinodulu si respective se demustre lui Racuciu, cumca nu pricepe genuinulu intielesu alu cutarui dreptu canonicu, care propunerea este deplinu basata, avisandu ca de esemplu la romano-catolici.

Firesce cà creatoriulu statutului organicu alu bisericei ortodoxe romane, fericitulu si nemuritoriulu mare Archiereu Andreiu, — pe care totdéaun'a

Foisiór'a „Observatoriului“.

Cavalerulu cu doue stele.

Novela de T. Gautier.

Traducere de Dimitrie Petrescu.

Cine face ca blond'a Edwiga se fia atàtu de trista? Retrasa de o parte, ce face ea, cu capulu in mana si cotulu pe genunchie, mai palida cá statu'a de alabastru ce plange pe unu mormentu? Din cód'a pleopei sale, o lacrima aluneca pe faci'a ei, una singura dara nesecata, cá aceea picatura de apa ce pica din bolt'a pesteriloru si care cu tempulu usédia granitulu — asta singura lacrima, picandu fòra incetare din ochii sei pe ânim'a sa o au patrunsu si o au strapunsu.

Edwiga, blonda Edwiga, nu mai credi tu in Isusu Christosu, blandulu mantuitoriu? te indoiesci tu óre de indulgenti'a prea santei fecióre Maria? Pentru ce iti duci neincetatu spre pantece micele 'ti mani diafane, slabite si usiurele ca ale Elfeloru si ale Villiseloru? Ai se fii mama, acesta iti era celu mai scumpu doru, nobilulu teu sociu comitele Lodbrog a promisu unu altariu de argintu massivu, unu potiru de auru finu bisericei St. Enthbert, déca 'i ai nasce unu fiiu.

Vai, vai! sermana Edwiga este cu ânim'a petrunsa de cele siepte spade ale durerei; unu secretu teribilu apasa sufletulu ei. Sunt càte-va luni, unu strainu veni la castelu; ce urîtu erá tempulu in nóptea aceea: turnurile se clatinau, moriscele vijaiau, foculu se intindea pe urloiu si ventulu lovea in feréstra ca unu nechiamatu ce vrea se intre.

Strainulu era frumosu cá unu ângeru, inse cá unu ângeru cadiutu. Elu suridea cu dulcétia si privea cu blandetie, si cu tóte acestea acea privire si acelu surisu te facea se inghieti de terére si iti inspirá fric'a ce o simti candu te pleci spre unu abisu.

O gratia scelerata, o langediéla perfida ca aceea a tigrului ce isi pandesce prad'a 'i insociau tóte misícàrile, te fermecau asemenea siérpelui care ametiesce paseric'a.

Acestu strainu erá cantaretiu, faci'a sa innegrita dovedea ca vediusese multe ceriuri, spunea ca vine din fundulu Boemiei si cerea ospitalitate numai pentru nóptea aceea.

Remase o nópte si apoi dile si alte nopti, pentru ca tempestatea nu se potea potoli si betranulu castelu se sguduia din temelii, cá si cum vijeli'a aru fi voitu se'lu desradacinedie si se 'i arunce corón'a de metereze in apele spumegande a le torentului.

Pentru a indulci tempulu elu canta nisce poesii stranii ce turburau ânim'a si da nisce idei furióse; in totu tempulu càtu canta, unu corbu negru cu pene lucióse stá pe umerulu seu, batea tactulu cu plisculu seu de ebenu si parea cà aplaudédia batendu din aripi. — Edwiga palea, palea cá lumin'a lunei, rosiá cá rosiati'a aurorei si se lasá pe spate in marele ei fotoliu, langedindu, pe jumetate mórta, inbetata ca si cum aru fi respiratu parfumulu fatale alu aceloru flori care omóra.

In fine cantaretiulu putù se plece; unu micu surisu albastru descretise faci'a ceriului. Din diu'a aceea Edwiga, blond'a Edwiga nu facea altu-ceva, decàtu se planga in coltiulu ferestrei.

Edwiga a devenitu mama; ea a dobenditu unu frumosu copilu albu si rumenu. — Betranulu comite Lodbrog a comandatu la turnatoriu altariulu de argintu massivu si a datu o miie de galbeni argintariului intr'o punga de cerbu, pentru-cá se faca potirulu, care va fi largu si greu si va cuprinde multu vinu. Preotulu care ilu va goli, va putea dice ca este unu beutoriu bunu. —

Copilulu este albu si rumenu, inse are privirea cea négra a strainului: mam'a vediuse bine. Ah, serman'a Edwiga! pentru-ce au privitu atàta la strainulu, la harf'a si la corbulu seu?

Capelanulu botédia copilulu; — 'i se dà numele Oluf; frumosu nume!

Zodiariulu se urca in celu mai inaltu turnu pentru ca se 'i traga horoscopulu.

Tempulu era seninu si rece: ca o falca de animalu cu dinti ascutiti si albi, unu sîru de munti acoperiti de zapada musícau pólele ceriului; stele mari si palide lucéu in azurulu noptiei ca nisce sori de argintu.

Zodiariulu ia inaltimea, observa anulu, diu'a si minutulu; face lungi calculari cu cerneéla rosia pe o lunga chartia semnata cu semne cabalistice; reintra in cabinetulu seu si éra se intórce in foisioru si cu tóte acestea elu nu s'au insielatu in calcularile sale, problem'a sa de nascere este drépta ca unu cantariu de petre scumpe si cu tóte acestea reincepe observarile: nu gresise de locu.

Miculu comite Oluf are o stea dupla, una verde si alta rosia, verde cá speranti'a, rosia cá infernulu, una favorabila, éra cealalta fatala. S'a mai vediutu vreodata ca unu copilu se aiba o stea dupla?

Cu unu aeru gravu si compusu pentru ocasiune zodiariulu intra in camera leusei si dice preamblandu'si osósa'i mana prin barb'a sa stufósa de magicianu:

„Comtesa Edwiga si tu comite Lodbrog, doua ursite au presiediutu la nascerea lui Oluf, scumpulu vostru fiiu: una buna, cealalta rea; de aceea are o stea verde si una rosia. Este supusu la o indoita aplecare; va fi fórte fericitu séu fórte nefericitu, nu sciu care din doua, póte amendoua deodata“.

Comitele Lodbrog respunse zodiariului „Stéu'a cea verde va predomina“. Inse Edwiga se temea in ânim'a ei de mama, cá nu cea rosia se aiba mai multa putere. Ea isi redimà érasi capulu in palma, cotulu pe genunchie si reincepù a plange in coltiulu ferestrei. Dupa ce 'si au laptatu copilulu, singur'a ei ocupatiune este se privésca prin sticl'a ferestrei, cum zapada cadea in fulgi mari si desi, cá si cum aru fi jumulitu cineva in ceriu albele aripe ale tuturoru angeriloru si cherubimiloru.

(Va urma.)

ilu pomenimu, n'a cunoscutu asié de bine principiele fundamentali a le canonicitatii, cà-ci altcumu statutulu organicu basatu pe principiele dreptului canonicu elaboratu de acelu fericitu Siagun'a, de siguru facea vice-versa pe vicariu superioru archiepiscopului — metropolitu. Si intru adeveru, cà multi dintre deputatii aderinti acelei partide erau preocupati de acésta parere sinistra.

Ce se se mire omulu de acésta, candu insusi parintele vicariu archimandritu Nicolau Popea se credea degradatu in superitatea sa prin acea interpretare din partea presiedintelui archiespiscopu, cumcà in intielesulu statutului organicu, vicariulu este totodata si asesoru consistorialu, — cu alte cuvinte si mai respicatu, adecà, vicariu póte fi numai unulu dintre cei mai bine-meritati asesori consistoriali. Ei, dér' acésta ia derogatu Precuviiosiei Sale parintelui archimandritu actualu vicariu archiepiscopescu, deórece elu a deprecatu a fi asesoru consistorialu, ceea ce dupa parerea sa susceptibila este unu ce mai inferioru. Ei bine, Précuviosi'a sa provocandu le decretulu fericitului de odinióra archiepiscopu si metropolitu Siagun'a, prin care fu denumitu numai ca vicariu alu aceluia — se intielege dupa statutulu organicu — si declinandu dela sine chiamarea si de asesoru consistorialu de ani multi si si si astadi cum se scie suplinesce in conducerea consistoriului, adecà presidiulu in tóte siedintiele si prin urmare subscrie: „pentru Escelenti'a Sá archiepiscopulu“ tóte sententiele, decisiunile si ordinatiunile consistoriali.

Va se dica: este locutiitoriulu Escelentiei sale parintelui archiepiscopu, carele fiindu totodata si ca metropolitu ocupatu cu afacerile intregei provinciei metropolitane, nu póte regulatu presidia in tóte siedintiele consistoriului archidiecesanu. Dér' la casu, déca ar' poté si precum dóra intre impregiurari ca acestea si chiar' pentru evitarea banueliloru si imputariloru insinuate in propunerea deputatului Brote — ar' fi de doritu, ma chiar' ar' trebui cu ori ce pretiu se nu lipsésca nici-odata dela presidiulu siedintieloru si preste totu dela conducerea indegetata fórte bine de dlu deputatu Dr. Stefanu Pacurariu, —cu mana de feru, — ce óre ar' insemna presenti'a vicariului neasesoru consistorialu in siedintie, cà-ci nefiindu elu atare, nici votu decisivu nu are? Celu pucinu in sensulu statului organicu nu.

De altmintré ómeni suntemu de diferite idei, priceperi si convictiuni. Cine ar' fi si cutediatu se vina cu de acestea inaintea unui gigante absolutistiscu Siagun'a? Si mirare ca astadi tocmai acei omeni, cari trasariau numai de cautatur'a fieertatului mare Andreiu, acei ómeni, carii ce e dreptu, si astadi de o parte cu multa pietate oftéza, ma chiar' tingescu dupa densulu, din adinsu i ataca operele, institutiunile liberali bisericesci.

Ajunge atàt'a; celelalte judece-le onoratulu publicu lectoru. Una credu ca va fi si dorinti'a fie-carui romanu si mai vertosu fia-carui fiu credintiosu alu bisericei ortodoxe: cà Escelenti'a sa parintele archiepiscopu si metropolitu se nu desconsidere prin cunoscut'a bunatate a ânimei sale, prin pré marele simtiu liberalu si prin indatinata'i blândetia odiósele motive de „pàna ce cutare si pàna ce cutare si ér pàna ce cutare“ din motiunea dlui deputatu Brote, ci in interesulu reputatiunei inaltei sale demnitati si mai vertosu in interesulu comunu alu arehidiecesei se nu pregete a lua in manile sale frenele conducerii interne si esterne a archidiecesei si a face, ca se dispara pe viitoriu tóte banuelile de pe scen'a sinodului archidiecesanu.

Despre continuarea desbateriloru in siedintiele din urma, adeca de luni, marti si mercuri, imi voiu continua si eu raportulu, dér' si pàna atunci am se dicu, cà tandem aliquando sesiunea sinodului archidiecesanu de estu anu dupa o durata de 11 dile s'a inchiaiatu astadi cu autenticarea protocoleloru. Reportoriulu spectatoru.

Ungari'a.

(Din desbaterile parlamentarie despre dreptulu de asociatiuni si adunari.) Acésta cestiune mare s'a datu in desbaterea casei deputatiloru mai antaiu in 9 Maiu. Dr. Vécsey, referentele comissiunei parlamentarie a propusu, cá diet'a se insarcinedie pe ministeriu a esí cu unu proiectu de lege despre dreptulu de adunari. Opositiunea nu se invoi cu acea propunere facuta in doi peri si esi cu altele (a se vedé „Obs.“ Nr. 36).

Din opositiune luà cuventulu mai antaiu Lud. Mocsáry, care adresandu-se càtra ministrulu Tisza ii dise, cà elu cu ordonanti'a sa vetamà libertatea personale si municipale a cetatieniloru statului. Oratorulu nu vrea se audia de ordonantie provisorie, cà-ci sub acestu pretestu ministriloru li s'ar deschide calea de a proclama chiaru si stare de obsidiune séu lege martiale, mai alesu candu ei nu se sfiiescu de legile tierei, precumu s'a intemplatu si cu dio'a de S. Stefanu. Se dice, cà Ungari'a nu are lege de adunari; ea inse are lege care opresce pe ministru de a vetama libertatea individuale a omului, si are legea de pressa, care fóra dreptulu de adunare ar fi curata absurditate. Preste acésta punctele ordonantiei sunt ridicule, bune numai in foile satirice ca Borszem Ianko s. a. Dreptulu de adunari purcede din natur'a constitutionalismului si nu e lipsa de alta lege positiva in favorea lui. Cere cá diet'a se proclame acestu principiu.

Profesorulu Desideru Szilágyi néga in termini cathegorici dreptulu ce'si iau ministrii de a emitte ordonantie neintemeiate in nici-o lege. Turburari s'au intemplatu numai in 16 Dec. 1877. Diet'a era acilea, ministrulu a fostu obligatu se o intrebe si se'i astérna proiectu de lege. In locu de acésta, elu a confiscatu dreptulu de adunare alu cetatieniloru, care in Ungari'a esistase totudeauna (fóra nici-o lege positiva, ci din natur'a lucruriloru). Ministrulu se provóca la decretulu din 21 Aprile 1848, adeca la timpulu revolutiunei. N'are dreptate; cà-ci tocma si in casu de revolutiune datorinti'a lui este a se provoca la dieta. Ministrulu au apucatu pe o cale cu atàtu mai periculósa, cà-ci a trimisu ordonanti'a in secretu la prefecti. Diet'a trebue se'lu abata din aceea. Dupa acestea Szilágyi ese cu propunerea cunoscuta, subscrisa de 14 deputati.

Ministrulu Col. Tisza combate prin deductiuni lungi pe cei doi oratori, esplicandu cumu isi intielege elu ordonanti'a sa si aparandu-se de inculparea cà ar fi calcatu vreo lege.

Se scóla inse br. Lud. Simonyi (fostu ministru) si dice, cà ministrulu scie se fia aspru in laintru càtra cetatienii statului, dara in cestiunile dualismului cu Austri'a si in cele esterne capitulédia mereu, si elu nu mai póte da crediementu cuventeloru lui. Ministrulu dice cà ordonanti'a sa este numai provisoria. Nu cumva densulu voiesce se aiba unu provisoriu pe timpulu alegeriloru dietali, pentrucá cu aceea in mana se póta intrebuintia fortia asupra alegatoriloru. Noi inse vomu opune fortia la fortia, adaoge baronulu oratoru. Ce vrea ministrulu cu ordonanti'a din Aprile 1848? Aceea era indreptata contra reactiunei din Vien'a; elu inse calca astadi drepturile tierei, drepturi innascute omului, care n'au trebuintia se fia regulate prin lege nici asia precumu cere Szilágyi.

Secretariulu de statu Carolu Csemegi combate pe Szilágyi si pe br. Simonyi declarandu, cà amerintiarea cu forti'a contra fortiei insemna a propaga anarchi'a; de aci incolo se intinde la dispute asupra dreptului publicu, sustiene tesea, cà dreptu omenescu absolutu nu esiste, si cà dreptulu de adunari este marginitu in tóte staturile europene, afara de Angli'a; in fine se incerca a justifica ordonanti'a ministrului.

Ign. Helfy se mira cà s'au aflatu unu secretariu de statu in Ungari'a, care cutedià se apere acelu actu despoticu alu ministrului (éra altii se mirara de elu, cà n'a sciutu mai de multu acestu lucru).

Iulius Schwarz. Discursulu seu e plinu de eruditiune si de cunoscintie istorice vâste. Elu arata, cà in alte staturi dreptulu de adunari si asociatiuni este garantatu prin legi fundamentali cá drepturi individuali; din contra elu documentédia, cà in Ungari'a scumpele acestea drepturi sunt lasate cu totulu la man'a libera, la bun'a placere a ministriloru asia, càtu unele adunari le-au spartu si cu baionet'a (casulu lui Asztalos in comit. Aradu), stringe in pinteni si libertatea de asociatiuni. In fine propune se se dea ministrului votu de blamu, se i se comitta a'si retrage ordonanti'a si una comissiune de 15 se prepare unu proiectu de lege etc.

Iulius Gulner vorbesce intocma in sensulu oratoriloru de mai inainte, adaogendu, cà in tier'a si la natiunea unde nu esiste dreptu de adunare, nu esiste libertate, prin urmare cà in Ungari'a numai atunci póte fi vorba de libertate, candu va fi asecuratu dreptulu de adunari si asociatiuni.

(Va urma).

Érasi unu provisoriu. Ministrii Ungariei s'au convinsu, cà impacarea dualistica nu se póte termina nici pàna in 31 Maiu; asia mai cerura dela dieta unu terminu (alu 4-lea?) pàna la 30 Juniu. Intr'aceea se voru mai certa asupra unoru cestiuni mari, pàna ce 'si voru lua ferii pe Rosalii.

La cestiunea orientale.

De trei dile incóce mai multe diarie mari voru a sci, cà com. Siuvaloff chiamatu dela London la St. Petersburg ar fi induplecatu pe imperatulu, cá se accepte conditiunile Angliei si se fia pace. Dara apoi se intreba tóta lumea, cumu vene, cà din Rusi'a vinu mereu regimente prospete in Romani'a si se concentra la Dunare, éra collectele pentru corabii de corsaria curgu cu sutele de mii. De alta parte seriosulu barbatu, principele de corona alu Germaniei calatori pe neasteptate la Angli'a, cu ce scopu, nu scie nimeni, dau numai cu bobii, cà a mersu spre a se intielege cu socra-sa. Ei, dara in Angli'a decide mai multu vointi'a poporului, decàtu a reginei. Intre acestea noi vedemu cu ochii aici acasa la noi, cà fortificatiunile pe la fruntarie incepu se ia dimensiuni mari. Mai bine facu acelea diarie, care marturisescu cu omenia buna, cà din tóte càte se intempla in acestea dile, nu potu pricepe nimicu.

„Romanulu“ din 9/21 scrie: Aflamu din sorginte sicura, ca Rusi'a facendu primulu pasu spre impaciure, intrunirea Congresului este hotarita.

Cu tote acestea noi totu ne indoimu.

Romani'a.

Ceriulu politicu alu Romaniei se innuorédia din nou si fórte tare, atmosfer'a érasi e ingrecata de pulbere. Ce? 105 mii óste cu 240 de tunuri pe pitioru de bataia? Ce s'a mai intemplatu éra? intréba tóta lumea. Domnulu visitédia si trece in revist'a sa tóte trupele, regimentu de regimentu, bateria de bateria. Camerele votédia pentru armata 4 milióne 650.000 franci. Tunuri Krupp si pusci Peabody (cele mai bune) se aducu mereu. Rusii se fortifica in Romani'a mare cá in castre; in Basarabi'a stau gat'a cá de atacu. Austriacii fortifica tóte strimtorile dela Vulcanu pàna la Oituzu si la Tölgyes. Éra nu e lucru curatu pe la noi. Spuneti voi diarie, déca sciti ceva positivu, nu ne mai indopati cu frase góle.

Éca totu ce sciu deocamdata diariele lucru mai mare din Romani'a. In midiuloculu prandiuriloru amicabili si alu toasteloru, dlu Mich. Cogalniceanu ministru de esterne simtí mare necesitate a intreba prin una nota adresata cabinetului rusescu prin consululu generalu br. Stuart, cà ce insemna acésta concentrare noua de trupe rusesci fórte numeróse in Romani'a, candu conventiunea diu 4/16 Aprile a. tr. prevede numai trecerea loru prin tiéra, nu si starea in locu cu lunile intregi si cu atàtu mai pucinu inchiderea cá in castre. Cabinetulu rusescu respunse intr'unu lungu memorialu, in care isi escusa procedur'a sa mai alesu cu impregiurarea, cà éca, trupele imperiali vinu fórte obosite din Bulgari'a si au mare trebuintia de repausu mai lungu in Romani'a, adeca cá si cumu ai dice, cà pamentulu romanescu e mai molcutiu, dormi mai bine pe elu. Ne indestulandu acelu respunsu rusescu nici pe Domnu nici pe ministeriu, dn. Cogalniceanu replicà in alta nota, de dato 29 Aprile (11 Maiu) a. c., pe care „N. fr. Presse“ din 18 Maiu o numesce corazzata, adeca imbracata in peptariu de feru. In aceea ministrulu romanescu numera punctele conventiunei calcate de rusi, arata marile folóse càte au avutu Rusi'a din acea conventiune si anume estraordinari'a facilitare, cá se póta trece Dunarea cu sacrificie neasemenatu mai pucine decàtu in alte campanii. Dara cea mai importanta impregiurare, asupra careia insiste ministrulu este, cà Romani'a se afla astadi in relatiuni bune cu tóte puterile, chiaru si cu Turci'a, cu care se batuse. Deci déca Rusi'a pretinde, cá armat'a sa se póta preface teritoriulu Romaniei in campu de batalii, atunci acelasiu dreptu ce'si aróga Rusi'a, ilu potu pretinde si alte staturi, fia-care pentru sine, si anume Angli'a, Austri'a, Turci'a. Asia in acestu casu ar urma, cá ori-care din acelea séu si tóte deodata se faca invasiuni in pamentulu Romaniei, si le-ar face prea de siguru, din causa cà nici-una din ele nu póte suferi, cá armat'a rusésca se'si fortifice positiunile sale chiaru aci in cóstele loru, nici se confisce gurile Dunarei, cu acelea navigatiunea libera si comerciulu. Ministrulu isi inchiaie not'a sa cu protestu energiosu contra acestoru calcari de drepturi a le tierei. Acea nota, cá si tóte cele precedente, fu comunicata cu cabinetele celoru-lalte puteri.

Intre acestea diariele straine care trecu de prea bine informate asigura, cà rusii misca ceriulu si iadulu cá se provóce urgia intre Domnu si ministeriu, se'lu delature pe acesta si se chiame érasi unu ministeriu Catargiu, séu unu Florescu-Boierescu. Atàta vede si publiculu romanescu, cà diariele conservative striga neincetatu, cá se se duca mini-

steriulu Brateanu-Cogalniceanu. Ce duplica va da cabinetulu rusescu la not'a din urma a cabinetului romanescu, séu cà va tacea la ea, ne va arata timpulu. Deocamdata aflamu din diariele capitalei, cà rusii din tiéra comitu unele fapte, care in limb'a nóstra se numescu misielii, adeca ei s'au pusu pe intrige si minciuni. Pucinu dupa inchiaierea pacei de St. Stefano se apucasera se bage in grija si spaima pe classele superiori ale societatiei romanesci, éra acuma se amesteca si p'intre poporulu dela sate, curatu asia, precumu facea pe la noi Kossuthianii in anulu 1848. Din tóte scirile venite in acésta materia reproducemu aci pe cea din „Romanulu" dela 5/17 Maiu in urmatoriele passage:

Astadi facemu guvernului, prefectiloru supt-prefectiloru, primariloru, proprietariloru si arendasiloru o alta denuntiare.

Suntemu informati ca prin mai multe sate se face o propaganda activa de càtre unii agenti ai armateloru rusesci.

Acesti agenti spunu sateniloru ca in curendu armata rusa va lua guvernulu tierei in mana; ca ea va detrona pe Domnulu Romaniloru, pre cum o facù in trecutele invasiuni, si apoi va ierta pe sateni de plata pamentului si va scadea seu ierta cu totulu de plata contributiuniloru si le va da si pamentu mai multu si mai bunu, din averea proprietariloru si a statului.

Ni-se scrie ca acésta propaganda se face mai pe facia; ca unii din oficiarii rusi, cari suntu prin sate, indeplinescu functiunile de primari si de judecatori de pace, ca conducu cu parada si ca se silescu prin tóte midilocele d'a provoca pe sateni in contra guvernului nationalu.

Scimu bine ca nu pentru prima óra se facu sateniloru romani asemenea propagande.

Scimu bine ca ei au vediutu prin faptu, la 1848, ca armatele straine si cu unii din instrainatii boiari séu ciocoi, cum se dicea pe atunci, au tramisu in temnitie si in esiliu pe cei care lucrau pentru a li-se da pamenturile loru, si ca cei cari au luatu guvernulu in mana le-aù datu numai bicie si jafuri. Cu tóte acestea, ce facu d-nii primari, supt-prefecti, proprietari, si arendasi?

Denuntia ei guvernului aceste propagande? Prins'au ei pe propagandisti asupra faptului, si denuntiatu-i-au intregei opiniuni publice ai tierei si ai Europei?

Nu scimu; déru ne 'mplinimu datoria d'a face apelu la guvernu si al'u ruga se cerceteze bine, si, déca voru fi adeverate cele ce ni-s'au scrisu, se aresteze pe acesti criminali propagandisti si se faca indata, faptulu cunoscutu Camereloru si Europei intregi.

In adeveru, gubernulu Romaniei trebue se se armedie in acestea momente fatali cu energia estrema.

Corespondenti'a.

Dintr'o corespondentia dela comun'a Baru-mare in comitatulu Huniadórei, de dato 8 Maiu n. a. c.

Acea corespondentia descrie fórte pe largu unulu din acelea casuri, de care in Transilvani'a se intempla de 11 ani incóce in fi-care anu cu sutele. Simburele este acesta: Comun'a romanésca Petrosu cu 765 de suflete, din care 2 unguri si 1 evreu, se prepará de prandiulu pasciloru usitatu a se manca in comunu sub unu adapostu la biserica, o datina millenaria acésta, a le carei urme in biseric'a resaritului se potu duce pàna la Apostoli si déca voiti, pàna la mieii jidovesci din Egiptu. Omeniloru le trebuea vinu si — vinarsu. Ei cumparara vinarsu, dara nu dela evreulu Ionas Kohn venitu acolo de vreo 12 ani, acumu arendatoru si totuodata primariu (jude satescu in Baru-mare.) Acesta denuntia pe ómeni. Auctoritatea politica 'i pedepsesce. Omenii alérga la docentele dirigente din Baru-mare, cá cá se le faca unu recursu càtra vicecomitele din Dev'a. Le face; pléca si densulu cu ei, cà-ci tocma se incepusera feriile pasciloru. Resultatulu fu, cà butoiulu cu vinarsu remase confiscatu, ómenii globiti cu 12 fl., docentele datu in judecata cá turburatoriu de linistea publica. Spre a intielege acésta procedura pe care nu voimu se o calificamu, este de observatu, cà intr'aceea veni unu raportu alu solgabiraului Pui Zsigmond de dato Puĭ 26 Aprile, in care se coprindu cu totulu alte acuse ale evreului, false de susu pàna diosu, cá si cumu adeca docentele ar fi adunatu la sine in 24 Aprile a. c. pe poporu si l'ar fi revoltatu asupra arendatorului, care este totu-odata si primariu, precumu si asupra ordonantiei ministeriale, cá comisiuni anumite se conscrie vitele locuitoriloru. Dara bietulu docente documentà Alibi alu seu din comuna tocma in acelea dile de ferii, cu martori, intre carii sunt si càtiva magiari; de aceea docentele isi inchiaie scrisórea sa cu urmatóriele cuvente:

La 23 Aprile st. n. e sciutu cà e St. Georgiu alu catoliciloru. Eu in numit'a di (23/4) eram inca de dupa amiadi in Riu-barbatu, la invetiatoriulu Herczeg András. In ser'a de 23/4 amu fostu totu acolo, ba inca amu luatu parte la cina, la capitanulu pensionatu dlu Georgiu Fabro, dinpreuna cu dnii: Otto Vots, Herczeg András, Kardos Josef, Bökös Árpád, Balázs Farkas si preotulu ref. de acolo, precumu si cu mai multe dame. Dela numit'a cina — càci erá ser'a onomasteca a dlui casei — ne despartiramu numai dupa orele 12 ale noptiei. Eu atunci nu merseiu acasa, ci remaseiu la Herczeg András, colegulu meu, si deminéti'a la 24 Aprile dupa 8 ore merseramu impreuna cu elu si cu Bökös Arpád la Puj. In Puj petrecuramu pàna dupa 10 ore, apoi merseiu pedestru acasa, la Baru mare. In campulu Barului micu me intelnescu cu Balázs Farkas, not. cerc. si-mi spune cà a ispravitu visit'a tramisulu ministeriului; adeca: singuru la 23/4 ser'a, in cas'a capitanului Fabro audii de numitulu tramisu ministerialu; cà-ci si notariulu inca numai in acea di primise scirea cà-i va face visita. Candu ajunseiu eu in comun'a Baru mare, adeca acasa, la 24/4 pe la amiadi, acela erá dusu — terminase lucrarea. Si totusi eu, care la 7 ore deminéti'a dormeamu, si inca in alu 4-lea satu; eu, care numai dupa 4 ore dela terminarea lucrarei tramisului ministerialu ajunseiu acasa; eu, care nice am vediutu pe numitulu dnu, eu ilu impedecaiu in lucrare, eu bujtogató.

In casulu candu eu, standu din diosu de punte, se va dovedi cà le turburaiu ap'a, esiste lege si dupa lege voiu suferi pedeps'a; pàna un'a, alt'a, rogu inse pe dlu Kohn se mai taca din gura, se nu mai dea atàtea laude, ingiurii si vorbe cocisiesci asupr'a mea si asupr'a tuturoru Romaniloru, pàna si a celoru straini, ca se nu se trediésca intr'o buna deminéti'a cu unu procesu pentru vetamare de onóre.

Atàta, de una-camdata, reservandu'mi dreptulu — cu permisiunea On. Redactiuni, a desfasiurá unele date relative la primari'a lui Kohn.

In fine rogandu-ve se me pardonati pentru libertatea luata sumu

pre langa totu respectulu

Acusatulu.

Valea Jiiului, 8 Maiu n. 1878.

Scìri diverse.

(Nenorociri de focu). Din nenumeratele rele de care sufere Transilvani'a, sunt si prea desele intemplari de focuri, causate prin mana criminale, dara mai multe din negrija pecatósa. Diariele sunt pline de asemenea sciri. Mai de curendu, adeca in 6 Maiu nou au arsu in comun'a Balomiru 15 case, 13 siuri si alte superedificate. Dumineca in 7/19 Maiu se prefacura in cenusia edificiele dela 28 economi in comun'a vecina Orlatu; éra a dou'a di in 8/20 Maiu pe la miediu de nópte arsera 10 siuri in Sielimberu, unde ból'a de vite inca totu n'a incetatu. Despre ambele acestea comune se dice, cà locuitorii stá si se uitá cá inmarmuriti si nu se incercá se stinga focului. Scus'a se cauta in lips'a de instrumente, care inse nu mai prinde locu. Fatalismulu afurisitu, adeca orb'a credintia in „ursíta" este care farmeca pe acestea populatiuni nefericite. Preoti si alti carturari, spuneti poporului de o suta de ori pe anu, cà ursit'a e sora buna cu mórtea, cà inse de ursita poti scapa fórte desu. Bateti fatalismulu cu tóte armele retoricei dvóstre.

Avemu dile fórte calduróse; tóta natur'a cere plóia. Asta-nópte marti, plouà cá 1 óra si astadi éra ploua.

(Societatea) „Alexi-Sincaiana" a teol. rom. din Gherl'a prin rescriptulu In. Ministeriu de culte si instructiune publica de dato 5 Aprile a. c. Nr. presidiale 429, — aflandu-se de nevinovata, — se asiédia in drepturile sale de mai inainte; restringundui-se totusi in càtu-va cerculu de activitate. — Càrtile si scriptele secuestrate si duse la Desiu la comitele supremu, au fostu tóte readuse in 25 Aprile a. c. Dupa acestea dispusetiuni mai inalte, societatea dupa unu intervalu de 3½ luni isi potù reincepe activitatea sa, tienendu la scopulu ce'si l'a prefiptu. — Gherl'a 3 Maiu 1878.

(Societatea Studentiloru in Medicina din Bucuresci) s'a constituitu pe a. c. in modulu urmatoriu: d. I. G. Apostoleanu presiedinte, dd. Drd. T. Susiu si P. Filibiliu vice-presiedinti, d. Al. M. Pàcliannu casieriu, d. B. Lad. Bianu bibliotecariu si dd. Al. Spiroiu si I. V. Stefanescu secretari.

(Dr. Svetozar Mileticiu) o patí din nou, cà-ci sententi'a celoru doue instantie prin care densulu fu condamnatu la cinci ani de inchisóre cá pentru crima de inalta tradare, este confirmata si de càtra inalt'a curte, adeca in instanti'a a trei'a. Din tota investigatiunea, din depositiunea martoriloru, din revelatiunile posteriori s'a vediutu curatu si luminatu, cà Mileticiu este victim'a càtorva serbi de ai sei carii l'au vendutu pe bani, si totuodata lipsei totale de prudentia si moderatiune, pre candu elu prin necurmatele sale amerintiari punea, cumu se dice, revolverulu in peptulu magiariloru.

(Rebellii secui) din tomn'a trecuta trasi in cercetare pentru crim'a loru de rebelliuni au scapatu toti, pentru-cà precumu arata diariele ministeriali, Maiest. Sa la rogarea ministriloru ungaresci a datu ordinu, cá ori-ce investigatiune ulterióra asupra loru se fia cassata. Asia dara Bartha, Ugron Gábor et tutti quanti, carii declarasera si pe ministrii de tradatori, injurasera si pe toti monarchii, nici usturoiu n'au mancatu, nici gur'a nu le mirosa.

(Date statistice fórte instructive si caracteristice.) Cineva 'si lua ostenél'a se scóta pe primele 7 dile din Maiu a. c. in Monitoru (Közlöny) dela B.-Pesta din tóta Ungari'a si Transilvani'a: 2557 publicari de licitatiuni cu tob'a si 90 de falimente. Cine are timpu, se continue cu numeratulu dela 8 Maiu inainte pàna la 31 Decembre si apoi se se bucure cine póte de fericirea tierei. Alt-cineva numera totu pe 7 dile in diariele magiare 73 sinucideri, 9 hotii la drumu, 46 sparseturi de incuietori, 5 omoruri, 31 batai cu vetamare grea trupésca, 278 insielatiuni mici cu mari si furturi diverse. Dara „Szabadság" Nr. 89 reflecta cu totu dreptulu, cà partea cea mai mare a crimeloru comise in Ungari'a nu ajunge la cunoscinti'a diarieloru, éra altele fórte multe se comitu in secretu, apoi déca si esu la lumina, le copere cu velu grosu; multe érasi sunt asia de scàrnave, in càtu nici in limb'a magiara n'au nume; in totu casulu inse sunt caracteristice pentru gradulu dediositu alu civilisatiunei unguresci.

(Unu episcopu capu de insurgenti.) Inalt'a Pórta au fostu insciintiata oficialu, ca intre capii insurgentiloru din Tesalia, se afla si episcopulu de la Kitros (vechi'a Pyrna), Monseniorulu Nicolai, care comanda o banda de 500—600 de insurgenti. Episcopulu Nicolai e de 42 de ani. Elu au luatu pertida insurgentiloru, si lupta in totu deauna in lini'a intaia. Cu tóte preocupatiunile sale militare, nu uita unu momentu de asi indeplini misiunea sa de preotu, de indata ce intalnesce pe campulu de lupta càte unu murindu sau càte unu greu ranitu.

(Pusci confiscate in Ungari'a.) Din S. A. Ujhely se comunica diariului „Panonia", ca in magazia statiunei ferate Mihalgi s'au confiscatu 8 ladi cu pusci susite din Russia. Se presupune ca acestu transportu e facutu de nisce emisari russi ce se afla prin Ungari'a.

(La balulu) care s'a tienutu in Blasiu in 10 Fauru a. c. in folosulu fondului pentru ajutorirea studentiloru miseri in casu de morbu, au contribuitu si urmatorii Domni din Urbea Mare, si anume: Magnificulu si Reverend. Domnu Canonicu si Abate Ioanu Corhanu 2 fl. v. a. Magnif. si Reverendis. Canonicu Abate Vicariulu capitulare Vasilie Nistoru 1 fl. Reverend. Dnu Canonicu Teodoru Kővári 2 fl. Magnif. si Rev. Domnu Canonicu si Abate Ioane Cucu 1 fl. Spectabilulu Domnu Iosifu Romanu, advocatu 1 fl. Spectabilulu Domnu Desideriu Borbol'a, adv. 1 fl. M. O. D. Protodiaconu si Capelanu Nicolau Marcusiu 1 fl. O. D. Ioanu Filimonu, economu 1 fl. si Georgiu Ciór'a cantoru la beseric'a catedrale gr. cath. 1 fl.

Pentru cari contribuiri marinimóse in numele junimei comissiunea arangiatória se aduce P. T. Domni contribuenti multiumita publica.

Varietati.

(La Plevna.) Déca va fi avutu vreodata publicu iubitoriu de arte alu capitalei romanesci vreo placere nobile, apoi elu o avù si atunci, candu pe scen'a teatrului celui mare i se representà de càteva-ori dram'a titulata La Plevna, compusa in versuri de dulcele nostru poetu Georgie Sionu, membru alu societatiei academice romane. Acea parte fórte insemnata a publicului romanescu, carei nu'i este dat'a se védia productele artei sale dramatice representate in teatru, are acumu ocasiune se citesca acea drama, care se tiparí in Bucuresci in stabilimentulu Socecu, Sander et Teclu. Sionu dedica oper'a sa la sufletele celoru carii au culesu lauri de nemorire pe zidurile Plevnei, la Dorobantii carii s'au facutu nemuritori, la ostasii romani, carii prin sangele loru au asecuratu Romaniei independenti'a; la oficierii de tóta arm'a, „carii au condusu cu barbatia falangele romane in tóte bataliile, din care siese mai mari si memorabili.

Pretiulu acestei poesii inspirate de marimea evenimenteloru actuali, este 2 lei n. Se póte trage si dela Sibiiu prin dn. W. Krafft, séu acésta red.

— Din Istori'a resbelului din Orientu s'au luptele Romaniloru, Russiloru, Montenegriniloru, Serbiloru cu Turcii din 1877—1878 de dd. Dim. A. Laurianu, I. Manliu si D. Mironu au esîtu pàna acumu 6 fascióre de càte 1 cóla, fia-care cu càte 2—3 ilustratiuni. Auctorii promissesera in anuntiulu ddloru unu „stilu càtu se póte mai popularu." Adeveratu, cà precumu in diariulu „Romani'a libera", asia si in acésta istoria se adopera din respoteri cá se scria càtu se póte mai popularu, in càtu uneori ajungu sub „popularu"; candu érasi in unele parti sunt constrinsi de natur'a lucruriloru a scrie fòra voi'a ddloru càtu se póte de nepopularu, adeca asia, cá Nenea Bucuru, unchiasiulu Lambru si lelea Catrina se nu'i póta intielege. De pucini ani incóce se porní in literatur'a nóstra unu mare currentu de „stilu popularu". Fórte bine; era de doritu. Dara unde'i sunt marginile? Ce definitiune voiti se dati „stilului popularu", cá se nu cadeti in altu estremu fórte periculosu?

— Din Resbelulu orientale ilustratu de dd. professori dr. A. P. Alessi si Massimu Popu, (dela Nasaudu) tiparitu in Gratiu, editur'a lui Paulu Cieslar, librariu, 1878, a esitu fasciclu I de 3 cóle, charthia grea, tipariu elegantu, ilustratiuni: 1 tablou cu 4 portrete: Carolu I, Slaniceanu, Cogalniceanu, Brateanu, dintre cari alu 3-lea e mai pucinu nemeritu; alu 2-lea, asaltulu romaniloru asupra redutei Griviti'a, in care coloratur'a ar potea fi mai pucinu strigatória, séu se sí lipsésca. Pretiulu de 4 fl. pe 10 fasciclii se póte depune si la redactiune.

— Din Cartile Sateanului romanu si Predicatorulu avemu Cartea 4 pe Aprile Red. N. F. Negrutiu.

— Din „Higien'a si Scol'a" an. III Nr. 1 Red. Dr. P. Vasiciu.

— Din „Transilvani'a", fói'a asociatiunei transilvane esí Nr. 10, si se abonédia la comitetulu asociatiunei in Sibiiu Strad'a Cisnadiei 7 (presidiulu si cancelari'a), numai cu 2 fl. si resp. 3 pentru nemembrii pe 1 anu intregu. Red. G. Baritiu.

(Respunsuri classice ale Cercasiloru). „Depuneti armele!" se dicea intr'o proclamatiune a generalelui rusescu Rosen càtra Hamsad-Bey, antecesorului lui Schamyl, „depuneti armele, cà ori-ce resistinti'a aru fi desierta; pentru-cà armatele pe care le conducu eu in contr'a vóstra sunt numeróse cá nasipulu marei". „Armatele mele," respunse Hamsad-Bey, „sunt ca valurile marei, care voru spala nasipulu." — Unu altu respunsu de aceeasi natura facù Schamyl comandantelui rusescu, care ilu provocá se se predea, pentru cà la din contra va omorî pe fiiulu seu, care se afla ca ostaticu in tabar'a rusésca. „Omoriti pe fiiulu meu," 'i respunse eroiculu Schamyl, „eu mai am inca femei destule, care se'mi nasca unu altulu". „Asia pucinu iti pasa de sórtea fiiului teu?" ilu intrebara rusii. „Mai pucinu imi pasa de sórtea lui, decàtu de aceea a poporului meu!"

(O femeia cocheta) sémana cu o tufa de trandafiru, de pe care toti tiangaii rupu càte-o rosa lasandu barbatului spinii.

(Pentru-ce faci literele) asia gróse?“ au fostu intrebatu unu soldatu care scria o epistola. — Pentru-cà mam'a mea este surda si ar vrea se 'i scriu o epistola tare,“ respunse elu.

(In vechime) se dicea: „cunósce-te pe tine insuti.“ In tempurile de astadi acésta macsima s'a schimbatu si se dice: „cunósce pe vecinulu teu si tóte ale sale“.

Mórtea lui Socrate.

(Continuare si fine).

„Phaedo unu scolariu alu lui Socrate — naréza la Platone — mórtea invetiatoriului seu asia, incàtu espune cu multa pietate si simplitate totu ce vorbí invetiatoriulu in diu'a din urma a vietiei sale cu amicii sei si cum se portase facia cu densii.

Venindu noi — dice Phaedo — in numeru mare — tocm'a in demànéti'a dilei aceleia la prinsóre ne dise portariulu care deschide de regula usi'a, cá se asteptamu pucinu afóra, de óra ce cei unspredіece barbati[1]) tocma acuma iau lui Socrate legaturele si comunica sententi'a mortiei pe astadi. De locu dupa aceea se reintornà si ne lasà se intràmu. Candu intraramu, aflaràmu pre Socrate jacundu in patu si pre Xantippe — muierea s'a siediendu langa densulu cu prunculu seu. Indata ce ne diarì acést'a, incepù a plange si a se daoli dupa datin'a muieriloru. Socrate inse privì cu faci'a liniscita la Crito, si ilu rogà, cá se-o duca cine-va acasa, ceea ce si facura servitorii acestuia. Noi inse cu totii eramu fórte surprinsi in diu'a aceea, acusi admirandu liniscea si seninatatea lui Socrate asi'a, in càtu uitaramu nenorocirea presenta, acusi daolindune petrunsi de greu'a sórte — de mórtea apropiatoria a amicului.

Socrate inse — vediendu-ne misìcati adincu prin plansulu Xantippei, carea dejá se departa-se, se ridicà pe patulu seu si ne imbarbatà — prin cuvinte dicùndu: „Eu sum tare convinsu, cà nu mergu la mórte, ci mai virtosu la locuinti'a dieiloru nemoritori, si acolo voiu castigá fericirea cea adeverata. Pentru ce se nu fiu dara gata a redá dieiloru viéti'a mie concrediuta numai cá beneficiu, de óra ce — partea cea mai nobila — sufletulu — vá fi nemoritoriu? Si cu càtu se reintórce acest'a la diei mai curatu de pecate si mai nepetatu, cu atàt'a va fi mai mare acea fericire. Asteptandu-ne asiá dara o remuneratiune atàta de mare si nutriti de o atare sperantia, se cuvine cá se ne ingrigimu mai virtosu, cá sufletulu nostru se se imbrace cu intieleptiune, se se cufunde in contemplarea adeverului, se nesuésca spre o virtute mai perfecta si se se faca aptu pentru nemorire. Cà-ci dupa mórte astépta pre fia-care sórtea s'a, seau buna seau rea, dupa cumu adeca fia-care a portatu grigia de sufletulu seu nemoritoriu in acést'a vietia. Si voi — amiciloru, dise elu, inca veti merge — fia-carele la tempulu seu acolo, unde eu trebue se mergu dejá acum'a.

Dupa-ce vorbí Socrate acestea si multe altele despre nemorirea sufletului, luà Crito cuventulu si intrebà: „Ce ne demandi tu noue — amiciloru tei si cum voiesci cá se te inmormentàmu?“ — Cum ve va placé, respunse elu déca altu-cum me veti poté prinde. — Totu-odata privindu-ne cu faci'a liniscita si senina dise: „Pre Critone-le nostru — nu'lu potu convinge — precum se vede — cà eu nu sum totu acel'asi, pre carele ilu veti vedé — de locu — mortu. Cà-ci déca va fi esitu sufletulu mieu din corpulu acesta, nu veti avé mai multu pre Socrate, ci corpulu lui, rece, lipsitu de viétia. Fii numai pe pace, Crito, si nu te necasì, candu vei vedé, cà se arde seau si ingrópa corpulu mieu: cà-ci Socrate insusi — nu va morí. Corpulu mieu inse ilu vei inmormenta, cum iti va placé! Dupa cuvintele acestea, merse intr'alta chilia, cá se se scalde, cá nu cumva se mai faca altora de lucru dupa mórtea s'a. — Noi inse vorbiramu intru acea despre cele ce ne graise si ne deplangeamu sortea, cá si candu amu fi avutu de a perde pre unu parente.

Dupa scalda — ilu cercetara cei trei fii ai sei, din cari unulu erá mare, impreuna cu domesticii (servitorii etc.) sei. Dupa ce impartesi acestor'a dispusetiunile ultime, se intórse la noi. Nu multu dupa aceea intra servitoriulu celoru „unspredіece“, merge càtra densulu, si i dise: „Fóra voia, imi implinescu astadi oficiulu mieu, de si te-am cunoscutu de unu barbatu, care nu me va injurá dupa cumu facu de comunu acei'a, carora anunciu mórtea. Se fii asiá dara fericitu si pórta cu curagiu sórtea t'a“.

„Si tu se fii sanetosu,“ respunse Socrate, si intorcùndu-se càtra noi laudà bunatatea si compatimirea acelui omu facia cu densulu. Dupa acea demandà cá se i se aduca veninulu. Audindu Crito acést'a, dise: „inca n'a apusu sorele — Socrate; vedi cà inca lucescu radiele lui pre verfulu dealuriloru! Ce e acést'a, de grabesci atàtu de tare a te desparti de noi?“ Dar' Socrate respunse: „Cà-ci n'asi castigá nemicu prin o amenare mai lunga, decàtu póte cà m'asi aretá nestatornicu, ma inca si ridiculu, tienendu-me — cu màni cu petióre — de o viétia, carea nu mai e in poterea mea. Dà — dara, implinésce-mi voi'a, si nu me mai retiené!“

Atunci facù Crito semnu parcalabului seau carcerariului, se aduca veninulu. Socrate isi tînti ochii pre acestu omu si dise: „Ce se facu acum'a, omu bunu, cá-ci tu vei fi sciendu?“ „Dupa-ce vei fi beutu — dise acel'a, te preambla in cóce si in colo pàna ce vei simtí, cà ti se ingreuna petiórele, — atunci te pune in patu!“ Cu aceste cuvinte i intinse pocalulu. Socrate ilu primí, fóra de a si-schimbá faci'a. „Dar' — óre se nu facu dieiloru nemoritori o libatiune (jertfa) din acestu pocalu?“ „Se nu faci acést'a“, i respunse servitoriulu, „cà-ci noi nu pregatimu mai multu veninu, decàtu ni se pare de lipsa“.

„Intielegu“ — dise Socrate, — „inse o rogatiune voiu fi potendu recitá cá se imi succéda bine acést'a caletoria“ . . Asia vorbindu, beù pocalulu cu o facia mai liniscita si mai senina. — „Socrate bè cicuta!“

Noi inse vediendu-lu bendu — nu ne mai poturamu tiené lacrimele. Ma, au fostu unii intre noi, cari plangeau tare si isi bateau piepturile de dorere! — Socrate vediendu acést'a, dise: Ce-i acést'a — iubitiloru? Tocm'a pentru acea amu espedatu de aci muierile, cá se nu planga, se nu se vaiete; cà-ci am auditu cà omulu trebue se móra intre binecuventari. Taceti si ve portati cá barbati!“ Audindu noi acestea, ne rusinaramu si ne ascunseramu lacrimele, pre candu densulu mai amblá pucinu in cóce si in colo, si candu isi semtí grele petiórele se puse in patu pre spate. Dupa acea presemtiendu-si capetulu — adeca mortea dise: „Crito, noi detorimu lui Aesculapiu unu cocosiu, — sacrificà-lu deci dieului!“ Erá — adeca — pre atunci datina, cà infirmii, cari se reinsanetosiau, sacrificau càte unu cocosiu lui Aesculapiu — dieului — medicinei. Asia dara Socrate voí se arete prin aceste cuvinte, cà densulu numai acuma, dupa ce va fi scapatu de legaturele corpului, va ajunge la fericirea cea adeverata. — Crito promise a face acést'a, si ilu intrebà, déca mai doresce ceva dela densulu. Inse Socrate nu mai respunse nemicu, si adormí de locu dupa aceea — pacìuitu si liniscitu. Unu atare capetu avù amiculu nostru, — unu barbatu, de càtu carele noi n'am cunoscutu pre altulu mai bunu, mai intieleptu si mai dreptu. Pàna aci Phaedo, cu cari inchiaiu si eu, rogandu pre dnii filosofi a nu imi luá in nume de reu, cà m'am mestecatu in lucrulu dsale, de óra-ce acést'a o facusem la rogarea cunoscutului mieu, si cumu disei mai susu, numai in modu provisoriu, pàna candu se va preamblá pre la noi ver' unulu dintre dloru.

Gherl'a, 8 Apriliu 1878.

Vas. G. Borgovanu.

[1]) Cei unspredіece barbati (οἱ ἑνδεκα, undecimviri) erau nesce deregatori de statu, cari duceau in deplinire pedepsele pentru crime.

Post'a redactiunei.

Pe toti Domnii amici si binevoitori, càti au binevoitu a onora pe redactoru in 23 Aprile st. v. cu scrisori si telegrame din Brasiovu (trei), Blasiu, Alb'a, Desiu, Lugosiu, Nasaudu (doue), Gherl'a, Miercurea de Ciucu, Odorheiu, Orasteia, — cumu si pe toti domnii din locu, càti isi adusera aminte de elu in acea di, ii rogamu se primésca cea mai sincera multiamita si stringere de mana fratiésca. Red.

— Cugiru, 18 Maiu. Dictionariu romanu-magiaru inca nu esiste, ci numai magiaru-romanu.

— Temisior'a, Gherl'a, Deva, Gratiu. Càtu mai curendu prin posta.

☛ Esemplarie intregi din „Observatoriulu“ dela 1/13 Aprile pe alu doilea trimestru mai sunt; pretiulu 2 fl. v. a. pàna la 30 Iuniu.

Dela 1 Ianuariu mai avemu 18 ex.

Pretiurile cerealieloru

si altoru obiecte de traiu au fostu la 21 Maiu in Sibiiu:

Grâu, dupa cualitati	1	hectolitru	fl.	8 30—9.30
Grâu, amestecatu	1	„	„	7.10—7.90
Secara	1	„	„	6.40—6.80
Papusioiu	1	„	„	6.30—6.70
Ordiu	1	„	„	7.—
Ovesu	1	„	„	3.——3.40
Cartofi	1	„	„	2.50—3.—
Mazare	1	„	„	—9.50
Linte	1	„	„	13.—
Fasole	1	„	„	—8.50
Lardu (slanina)	50	Kilogram.	„	35.—
Untura (unsóre topita)	50	„	„	30.00
Carne de vita	1	„	„	34.40
Oua 10 de				—.20

Cursulu moneteloru in val. austr.

Vienna, 21 Maiu.

Galbinii imperat. de auru	fl.	5.73 cr.
Moneta de 20 franci	„	9.72 „
Imperialu rusescu	„	9.80 „
Moneta germana de 20 marce	„	12.46 „
Sovereigns englesi	„	12.— „
Lira turcésca	„	11.20 „
Monete austr. de argintu 100 fl.	„	105.50 „

Cursuri de Bucuresci in Lei noi (franci).

17/5 Maiu.

Obligatiuni rurali din 1864 cu 10%	l.	95.50 b.
Imprumutulu Oppenheim din 1866 cu 8%	„	88.25 „
Obligatiune de imprumutu dominiale din 1871 cu 8%	„	88.50 „
Creditu fonciariu (hipot.) rurale cu 7%	„	84.— „
Creditu fonciariu urbanu (alu capitalei cu 7%	„	72.— „
Imprumutulu municipale nou (alu capit.) din 1875 cu 8%	„	84.— „
Fondulu de pensiuni (per 300 l. a.) cu 10%	„	130.— „
Actiunile caliloru fer. rom. din 1868 cu 5%	„	27.40 „
Actiunile caliloru fer., prioritati din 1868 cu 6%	„	72.60 „
Daci'a, Compania de asecur. din 1871 actiunea de 250 l. a. 8%	„	120.— „
Romani'a. Compania de asecur., (act. de 100 l. n.) 1873 cu 8%	„	50.— „

Publicatiune de arenda.

Prin care se face cunoscutu, ca mor'a din Blasiu cu 4 petrii, care este proprietatea fondului asiá numitu „PP. Basiliti“, se va esarendá pre calea licitatiunei in **15 Iuniu 1878** la 10 óre antemeridiane in cancelari'a subscrisului.

1. Tempulu de arenda se incepe in 1-a Iuliu 1878 si durédia pàna inclusive 30 Iuniu 1883.

2. Sum'a eschiamarei este: 5500 fl.

3. Doritorii de a licitá au a depune inainte de inceperea licitarei 10% ai sumei de eschiamare cá vadiu, — si pre langa aceea a justificá la dorinti'a comissiunei si starea loru materiale. Oferte in scrisu provediute cu vadiulu recerutu, numai asia se voru luá in consideratiune, déca celu pucinu cu trei dile inainte de licitare se voru substerne Veneratului Consistoriu metropolitanu in Blasiu.

4. Informatiune mai detaliata despre conditiunile licitatiunei se dau in cancelari'a subscrisului.

Blasiu in 18 Maiu 1878.

Ludovicu Csato,
advocatu archidiecesanu.

(25) 1—3

Sz. 979. pres.

Concursu.

In tenórea art. de lege XIV. din an. 1876 consiliulu municipale alu comitatului Fagarasiu in siedinti'a sa tienuta in 3 Octombre 1877 au decisu infiintiarea a douo cercuri medicale in tractulu Branului si anume: unulu alu Branului, in carele suntu confederate comunele Branului suferiore, Branului inferiore si Tohanulu nou, cu 9492 suflete, cu locuintia in Branulu inferióre; celalaltu alu Zernesciloru, in carele suntu confederate comunele Poian'a-Merului, Zernesci, Tohanulu vechiu, Olbacu, Cientiari si Vladeni cu 11484 suflete cu locuintia in Zernesci.

Spre ocuparea ver-unui din acestea posturi, pentru cari s'au sistemisatu cate unu salariu anuale de 300 fl. — se eschide prin acésta concursu pana in 10 Iuniu a. c.

Concursele instruite in intielesulu §-lui 74 art. de lege XVIII. 1871 se voru inainta la subscrisulu oficiu pretoriale pana la diu'a mai susu determinata.

Pretur'a Branului.

Branu, in 5 Maiu 1878. (24) 3—3

Morburi de pieptu si plumani

de ori-ce natura ce suréza siguru prin

Allopulu de plante Schneeberg a l. Wilhelm

pregatitu dupa prescrierea medicului, si se capeta de la **Franz Wilhelm, apotecariu in Neunkirchen.** Suculu acest'a s'a doveditu de bunu pentru dorerile de **grumazu** si **pieptu, grippa, ragusiela, tusa** si **trógna.** Multi cumperatori marturisescu, ca numai sucului acestui-a au a-si multiumí somnulu placutu.

Escellentu este suculu acest'a, cá preservativa pe **tempu negurosu si aspru.**

In urm'a gustului fórte placutu copiiloru este folositoriu, celui-ce sufere de plumani inse, o trebuintia; cantaretieloru si oratoriloru cont'ra vocei inchise séu ragusite, unu midilocu necesariu.

Multime de atestate confirma cele de susu: Cea mai clara dovéda despre effectulu extraordinariu alu acestui sucu este, ca cons. de curte de d. prof. **Oppolzer,** rectorulu magn. la universitatea c. r. din Vien'a, ilu folosesce cu celu mai bunu succesu in spitalu, precumu si la persóne private.

Asemene s'a aflatu recomandabilu si s'a prescrisu adese suculu acesta de multi alti medici indigeni si din strainatate.

Pentru dovedirea celoru afirmate reproducemu urmatórele scrisori recunoscutóre:

Testimoniu.

Fiiulu meu de siese ani Franciscu a suferitu optu septemani in tusa magarésca in asia mesura, in càtu me temeam cà nu cumu-va se se innece; intru ace'a a slabitu cu totulu si a fostu atàtu de debilu, in càtu abia stá pre petióre. Atunci mi-s'a recomendatu allopulu de plante de Schneeberg, si multiamita acestui midilocu minunatu, indata dupa intrebuintiarea primei sticle a mai incetatu tus'a, dupa a dou'a sticla cautá bene afora copilulu, a veuitu la potere si de atunci e deplinu sanetosu. — Si fetiorulu meu celu mai mare a scapatu in càtev'a dile, prein midilocelu acest'a, de o tus'a mare si ragusiéla.

Deci cu multiamita sincera estradau acestu testimoniu, pentru curarea rapede si miraculósa a copiiloru mei si dorescu cá acestu midilocu se devina cunoscutu si folositu in tóte partile prein omenimea suferinda.

Flatz, 6. Martiu 1855.

Anton Just. **Laurentiu Scheibenreif,** primariu.

Onorate Domnule!

Te rogu a-mi mai tramite càtu mai in graba inca 4 sticle dein renumitulu D-tale Allopu de planta, dupa folosirea aloru 2 sticle aflu cà dorerea de pieptu si gutu, pre cumu si respiratiunea scurta se micsioréza pre di ce merge, pentru ace'a me adresezu astadata de a dreptulu la D-Ta, in sperarea de a capatá dein celu mai próspetu. Acludu 5 fl. m. c.

Cu tóta stim'a se subsémna

Heinrich Bock, chirurgu.

Münchret langa Ostrang, 23. Febr. 1859.

Testimoniu medicale.

Allopulu de plante Schneeberg este unu medicamentu fórte usiuratoriu pentru doreri de pieptu, asthma, hectica, tusa, cataru, si este de recomandatu in casuri de astfeliu de bóle.

Hohenmauth, 25. Ian. 1858. **Dr. Feschl.**

D-lui **L. Cantily,** apotecar in Graz.

Onor. Dle! Folosindu in desiertu diferite midilóce pentru dorerea de pieptu, de carea suferiam greu de 2 ani, am cercatu si cu o butelia de allopulu de plante Schneeberg anunciatu de d-ta, care se póte recomandá pe siguru la toti hecticii; pentru-ca, dupa intrebuintiarea celui d'antaiu exemplariu amu sentitu usiorare, si dupa-ce am mai cercatu cu 2 sticle din acésta medicina minunata, sanetatea mi se restaurà pe deplinu. Multiamindu-si Dlu meu, din tóta ânim'a, remanu alu D-tale servitoriu cu totu obligatu

Graz, 3. Febr. 1857. **W. J. Pock.**

Domnulu meu! (21) 5

Dupa-ce prin intrebuintiarea allopului d-tale amu scapatu cu totulu de tusea mea si de ragusiél'a impreunata cu aceea, de care suferisem septemani si totu odata in urmarea binefacutóreloru resultate ale acestui allopu minunatu de plante miam recastigatu si vocea de mai nainte, me sentiu fórte oblegatu a' Ti multiami diu tóta anim'a pentru acésta inventiune salutaria, cum si a recomanda acésta medicina probata, dupa a mea convictiune, la toti càti suferu de pieptu si mai vertosu cantaretiloru. Cu perfecta stima

Peisching, 25 Juniu 1857. **Joanu Bauer.** docente.

Informatiunea despre folosire se alatura la fia-care sticla. Pretiulu unei sticle 1 fl. 25 cr. v. a. Pachetarea se computa cu 20 cr.

Depositulu principale la Franciscu Wilhelm apotecariu in Neunkirchen.

Allopulu de plante genuinu se mai afla in
Sabiiu: Friedrich Thalmayer, comerciante.
Aradu: F. Tones & Comp.
Blasiu: Carol Schieszl. apotecariu.
Alba-Julia, Juliu Fröhlich, apotecariu.
Clusiu: Ed. Valentini, apotecariu.
Brasiovu: Ferd. Jekelius, apotecariu.
Sighisiór'a: J. B. Teutsch, comerciante.

Editoru si redactoru respons. **G. Baritiu** in Sibiiu.

Tipariulu lui **W. Krafft** in Sibiiu.